

**Центр
досліджень
визвольного
руху**

УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ

№ 8

Науковий збірник

Львів — 2006

**ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА
НАН УКРАЇНИ**

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Редакційна колегія: канд. іст. наук Володимир В'ятрович (відповідальний редактор); Роман Грицьків; проф., д-р. іст. наук Ярослав Дашкевич; Руслан Забілий; акад. НАН України Ярослав Ісаєвич; проф. Володимир Косик; проф., д-р іст. наук Микола Литвин; д-р іст. наук Іван Патер; Михайло Романюк; д-р іст. наук Анатолій Русначенко.

Український визвольний рух / Центр досліджень визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. — Львів, 2006. — Збірник 8. — 312 с.

Збірник продовжує серію наукових публікацій документів, досліджень, спогадів та інших матеріалів, які розкривають різноманітні аспекти діяльності українського визвольного руху, його структур та окремих особистостей.

На обкладинці: Євген Коновалець. Берлін, 1927 р.

**Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України**

ЗМІСТ

ДЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Андрій Сова

Листування Євгена Коновальця
зі старшиною товариства «Сокіл-Батько» у Львові..... 5

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

Кім Науменко

Царицинська доба Євгена Коновальця..... 11

Михайло Ковальчук

Євген Коновалець на чолі Січових стрільців (1918—1919)..... 24

Олександр Кучерук

Дмитро Андрієвський і процес підготовки
Першого Конгресу Українських Націоналістів 1929 р..... 76

Ігор Дерев'яний

Проникнення та діяльність в ОУН
агента ОГПУ-НКВД Павла Судоплатова.....102

Ігор Гаврилів

Євген Коновалець і розкол в ОУН.....118

Євген Луцько

Поетизація і героїзація
Євгена Коновальця у народних піснях.....130

ПЕРІОД ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ ОУН І УПА

Юрій Щур

Діяльність підпілля Організації Українських Націоналістів
на території Мелітопольського району Запорізької області....153

Олександр Вовк

Короткий нарис діяльності УПА та її запілля
на ПЗУЗ і в прилеглих регіонах у 1943—1946 рр.....164

Олександр Іщук, Наталія Ніколаєва
Діяльність молодіжних структур ОУН(б) на території
центральної та східних областей України у 1945—1954 рр....225

ІДЕОЛОГІЯ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Олександра Стасюк
Ідейно-політична стратегія ОУН(б) повоєнного періоду253

СИМВОЛІКА

Віталій Манзуренко
Лицарі Срібного хреста заслуги.....277

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Роман Грицьків
Актуальні проблеми дослідження історії
українського визвольного руху
1920—1950-х рр.: погляд з Дніпропетровська.....303

Відомості про авторів.....307

Андрій Сова

ЛИСТУВАННЯ ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ ЗІ СТАРШИНОЮ ТОВАРИСТВА «СОКІЛ-БАТЬКО» У ЛЬВОВІ

Зі здобуттям незалежності України з'явилася можливість об'єктивно вивчити діяльність багатьох видатних постатей українського визвольного руху ХХ ст., чий імена золотими літерами вписано до пантеону української слави. Серед них — і Євгена Коновальця — видатного військового та політичного діяча, полковника армії УНР, Коменданта УВО, Голови Проводу Українських Націоналістів.

Сьогодні вийшло друком чимало наукових розвідок та статей, присвячених Є. Коновальцю. Однак окремі аспекти його діяльності потребують глибшого вивчення. Недостатньо уваги приділено життєвому шляху молодого Євгена до 1914 р., зокрема його ролі у створенні та розбудові товариства «Сокіл» у рідному с. Зашків у 1909—1912 рр. У цей період Є. Коновалець самовіддано поринув у громадську роботу. Завдяки йому в Зашкові активізувалася діяльність «Просвіти»¹, з'явився Народний дім, була заснована кооперативна крамниця, почало діяти товариство «Сокіл». Розбудові цього товариства Є. Коновалець присвятив багато часу, доклавши великих зусиль. Станом на 30 червня 1913 р. «Сокіл» у Зашкові налічував 48 членів, серед них — 18 жінок. Крім того, товариство мало два чотириколісні вогнегасники, сокільську атрибутику, зокрема прапор².

¹ Упродовж 1909—1910 рр. Є. Коновалець активно працював у товаристві «Просвіта» в с. Зашків. Він показав себе як організатор різноманітних заходів, доповідач. У 1910 р. Є. Коновалець займав посаду писаря в «Просвіті». Про це див.: Центральний державний історичний архів України у Львові. — Ф. 348 (Товариство «Просвіта», м. Львів). — Оп. 1. — Спр. 2618. — Арк. 1—4.

² Перепись «Соколів» і «Січій» «Сокола-Батька» з 1912 / 1913 // Календар «Вістий з Запорожжя» на 1914 рік. Ірічник. — Львів, 1913. — С. 83.